

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 3

urn:nbn:de:bsz:31-103771

Comment. in Curtium. lib. 6. c. 2. n. 20. 21. & c. 3. n. 1. 2. 4. 6.

6, 2, 20. *APTA ORATIONE*) Oratio ducum ad milites nihil non perficit. Gruter. discurs. ad Tacit. cap. 54. Quare merito Vitellium culpatur Tacitus H. 3, 36, 1. hac etiam de causa, quod *alloquio militem non firmaret*. Eloquentiae igitur non ultima cura principibus esse debet: quod & hunc Alexandrum puerum adhuc intellexisse refert Chrysostomus Dio orat. 2. cum patre colloquentem fingens, atque disputantem: *Et rhetorica opus est regi*. Nam tu frequenter rescribere cogis & contradicere Demostheni &c. Et post pauca recitat exemplum ex Homero, valde praesenti loco accommodum: *Quum enim iam Graeci propter belli prolixitatem &c. desponsissent animum ab expeditione; insuper & inter eos quidam orator surrexisset, turbaretque concionem, multitudi ruit impetu ad naues, confestimque illis consensu volebant fugere, & nemo eos retinere poterat; neque Agamemnon quidem habebat, quo pacto rebus consulere praesentibus. Hic igitur solus ipse potuit eos renouare & immutare Pylles, & tandem, cum concionaretur, adiuncto Nestore, persuasit ut manerent. Itaque hoc factum manifeste rhetorum fuit. Et quae ibi sequuntur.* Exemplum Iuliani refert Marcellin. 17, 1. Philippi, Diodor. 16, 96.

6, 2, 21. *AVRES PRÆPARENT*) Non protritæ prudentiae hoc praeceptum. Sane enim si animis alia omnia volentibus, ex abrupto contrarium aliquid destinatis eorum suadeas, parum differre videaris ab iis, qui munitas ædes, ipsi robore impares, aperta potius vi irumpere velint, quam per artem atque cuniculos intrare. Sic apud Tacit. 1, 28, 6. in seditione militari: *accitit centurio Clemens, & si alij bonis artibus grati in vulgus: in vigiliis, stationibus, custodiis portarum se inserunt, spem offerunt, metum intendunt &c.* Qui sane insignis est locus, & consideratu dignissimus. Cui iunge Ioseph. 15, 8. *Ita affectus rex excitabat, duces eorum appellando, & quantum in se erat conando illis animum addere: cumque generosiores quosdam in meliorem spem restituisse, tum demum ausus esset etiam exercitum alloqui, quem prius viderat in recentibus elacibus nullam orationem admittere.*

6, 3, 1. *MAGNITUDINEM*) Huius quoque orationis argumentum & œconomiam Causinus proposuit in suis eloquentiae parallelis pag. 574. & seq. Raderus.

6, 3, 2. *ALIA DUCTU*) Sueton. in Augusto 21, 1. *Domus autem partim ductu, partim auspiciis suis &c.* Apud Plin. 3, 20. extat de eodem Augusto vetus inscriptio: *Quod eius ductu auspiciisque gentes Alpinae omnes, quae à mari supero ad inferum pertinebant, sub imperium pop. Rom. sunt redactae. Ductu, id est, per se ipsum, auspiciis, quando per legatos bellum agitur, ut notum est.* Tamen apud Plautum confunduntur. Sofia enim de hero Amphitruone loquens, Amphitr. 1, 1, 41. qui contra Theleboas militauerat, ait: *ut gesserit temp. ductu, imporio, auspicio suo.* & ipse Amphitruo 2, 2, 25. *eos auspicio meo atque ductu, primo casu vicimus.* Nam vere Creontis Thebani regis auspiciis bellum patratum fuerat. Pichena ad illa Taciti 2, 43, 1. *Ductu Germanici, auspiciis Tiberij.* Lipsius ostendit Curtium hoc loquendi genus ad res Graecanicas transfuisse à more Romano, quem ipse diligenter explicat in opere de Militia Rom. 2, 12.

6, 3, 4. *QUÆDAM*) Malim *quasdam*, nisi intelligas loca vel regna. Lycaniam certe praetermisit, nisi sub Cappadocia comprehendas. praetermisit & Lyciam, cuius mentio supra 3, 3, 1. Raderus. *quasdam* etiam hic edidit olim Frobenius.

6, 3, 6. *IN NOVO*) Ergo illi populi videntur Alexandro iam domiti ut pareant, nondum ut seruiant: quod de Britannis recens subactis Tacit. Agric. 13, 1. Florus 4, 12, 2. *Novae quippe pax: nec dum assuetæ frenis seruitutis tumida gentium instat, atque ceruices ab imposito unper iugo restituebant.* quæ eo loco notavi non repero. Vide Epist. Innocentij III. apud Bzouium Annal. Eccles. MCCVI, 2. Interim experientia

tia testatum postea fecit, gentes illas Asiaticas utpote seruitio suetas, adeo de Alexandri iugo depellendo non cogitasse, ut etiam diu postea, in medio rerum cursu, nullo certo herede, rege mortuo, satrapis ducibusque eius promptissime paruerint. Multarum itaque gentium spiritus alieni imperii impatientes sunt, quod compluribus exemplis Gruterus in Tacitum discursu 25. ostendit, at sane non omnium. Sciuerunt hoc veteres Galli, quorum Ciuilibus apud Tacit. H. 4, 17, 7. accurate distinguit inter nationes: *Seruirent Syria, Asiaque & sicus regibus Oriens: multos adhuc in Gallia viuere ante tributa genitos.* Solerter id animaduertit Forstnerus (ut est vir præter usum rerum etiam ingenio validus) ad Tacit. 2, 1. ubi ipso Alexandri exemplo docet, externum principatum facile tolerari illis gentibus, quæ dominatui assuetæ integram seruitutem nullis adstricam modis aut legibus ferre queunt. vbi vide.

PRECARIO IMPERIO) Quamquam enim Persarum rex magnis aliquot præliis victus erat; multastamen nationes habebat id imperium, quarum vnaquæque suis viribus bellum contra Macedones gerere potuisset: itaque recte dicit precario potius imperio eas teneri, quam vi, si verum lateri oporteat, quamquam enim postea de armis suis subiciat; intelligitamen in illis ad obtinendum tantum imperium plus terroris esse, quam virium.

6, 3, 7. **STATVTO**) Numquid melius statum? ut alibi in his libris. Vide Fr. Iunium de pictura veterum pag. 58. pr.

6, 3, 9. **SIMVL TERGA**) Hunc quoque locum occupauerat nullo iure si particula: ut supra ad 3, 12, 19. notauimus; & hic à Radero, item Amst. & Lugd. edd. prætermisam video. alia habebant; simul si terga &c.

SVIS AVTEM) His paria dixit Aristides Oratione Sicula posteriore: non iam illos magis oderunt, quam nos metuum: sic ut à nobis inter se sint conciliati. Malent enim profecto domesticos ac pares etiam si nonnihil sit illis concedendum, quam alienos & aduenas. Nec sententiæ alterius Gregoras lib. 4. His vero cum Latinorum iugum longo iam tempore moleste ferrent, & aliquin etiam popularium suorum quam alienigenarum consuetudine vti mallent, optatissimus Cesaris aduentus fuit. Hinc est cur maximi ferret Annibali Pyrrhus apud Lium 35, 14, 5. *Artem etiam conciliandi sibi homines eam habuisse, ut Italica gentes regis externi, quam populi Rom. tam diu principis in ea terra, imperium esse mallent.* Hæc Gruterus discurs. in Tacitum 25, 9.

6, 3, 10. **TIMERI**) Sensus: etiam asperum & immitem principem, dum indigena sit, tolerari præ externo & alieno, quantumcumque humano & leni.

6, 3, 11. **MEDICI**) Haufit ex Hippocrate Epidemion 6, 2. cuius hic est aphorismus: *Quæ relinquuntur in morbis post crisin, recidivas facere consueverunt.* Atque idem & Auicennæ sentum est.

SCINTILLA) Cicero Philipp. 5, 11. *Omne malum nascens facile opprimitur: inueteratum, sit plerumque robustius.* Curtiana similitudine vtitur & Florus 3, 5, 14. *incendia parum fideliter extincta maiore flamma reuiscunt.* item iis locis, quæ ad recitatum notauimus: & indicati à Popma. Horatius Ep. 1, 18, 85.

Et neglecta solent incendia sumere vires.

ac Ouidius Metamorph. 7, 80.

Parua sub inducta latuit scintilla fauilla.

NIHIL TVTO) Securitas fugienda. Nemo celerius opprimitur, quam qui nihil timet; & frequentissimum iniuriam calamitatis, securitas. Vellei. 2, 118, 4. *Sæpe & contemptus hostis cruentum certamen edidit, & inlucyti populi regesque perleui momento nichil sunt.* Lium 21, 43, 13. *Nihil tuis &c.* Itaque ego ut nihil timendi, sic nihil contemnendi auctor sim. Liu. 6, 6, 12. *sæpe in bello, paruis momentis, magni casus intercedunt.* Cesar. de

de bel. Ciu. 1. 21. *Et nihil tam leue est, quod non magne interdum rei momentum faciat.*
 Liu. 25, 18, 3. *Quo magis præceptum illud in omnium animis esse debet. Nihil in bello oportere contemni, nec sine causa dici, matrem timidi flere non solere.* Probus in Thrasib. Incredibile est, *Nimia fiducia quante calamitati soleat esse.* Hæc ex polit. Lipsii 5, 16. Sic apud Tacit. 2, 40, 2. *cautissimus imperator in motu ferui, nihil spernendum reputabat.*

6, 3, 12. *SEDEM CYRI*) Quod Plutarchus lib. 2. de fort. Alex. in Darii precatione Cyri thronum dixit, Horat. Od. 2, 2, 5. *Cyri solium, Curtius Cyri sedem vocat.* Briffon. lib. 1. p. 51.

BAGOE) De quo narrabimus in supplemento.

6, 3, 17. *PRIMA*) Alii; *præmia.* non istud quidem male, sed tamen illi non prætulere.

DARI) Multi & meliores libri: *Darium quoque hostem:* & sane oritur dubitatio sic fuisse, omissa voce *parricidas,* quæ mox sequitur.

6, 4, 1. *ALACRITATE*) Sequuto effectu, quem supra 6, 2, 20. ei promiserant duces. Ea re nihil non effici posse imperatoribus, ex Grutero, quem & supra laudauimus, cognoscere.

6, 4, 2. *EA MANU*) Non dubito sic scribendum supra 5, 4, 14. *Cratæ relicto cum pedibus quis adiuuauerat, & eis copiis quas Melexger ducebat.* Et de hac ipsa re Arrian. 3, 5, 2. *Κεράρειος ἢ τὸν τὴν αὐτῶν τῶν ἰσχυρῶν, ἤτοι τὸν Ἀμύντου &c.* Craterem cum suo & Amyntæ agmine, cumque equitibus &c. & vero absurdus vulgatorum sensus ex manu, qui vellet sexcentos, seu vt alii codd. habent, sex ista millia equitum &c. fuisse ex manu quam Amyntas ducebat, quod ita non fuisse constat.

SEXCENTIS) Ita melius, quam aliorum sex millibus. Arrianum dicto loco vide.

6, 4, 3. *ERIGYVM*) Hic à Sabellico Ennead. 4, 5. vitiatos codices sequuto, perperam appellatur *Phrygius.* De aliis Edd. vide in variis. Sed & Indicem consule.

EMINENTIBVS) Melius imminētibus. ita supra 3, 4, 12. *Dorsum montis imminēbat via, crebris obruantibus rivis, qui ex radicibus montium manant.* Sane Gebhardus in Crepund. 3, 23. citans hunc locum ait: *Sic eleganter Curtius imminētes petras dixit.*

6, 4, 4. *ZIOBERIS*) Diodoro 17, 75. est *Siberis Ζηβήρης.* Cuius quidem vocis ductus etiam in Curtiano nomine apparent, quod facilius corrumpi potuit, quam illud Græcum. Certe non longe abluat *Zibetes,* quomodo Boccatium legisse pro *Zioberi Raderus* ait. Item *Zioberis & Oberis* Manuscriptorum. Ceterum multorum fluminum par natura proditur, qui se cuniculis condunt vel in pariem, vel in rotam. pars Rheni subit vada circiter 4000. pass. ab arce Cauba, & rursus emergit antequam deueniat Bonnam: item pars Danubij absorbetur apud Greinam oppidum Pannonia superioris quæ in loco maximum à naufragio periculum est. vni autem fluiui in profundam terræ aguntur multis in regionibus: in Hispania Ana: in Narbonensi prouincia Garda: in Alpiibus Padus, qui, vt Plinius 3, 16, 1. scribit, in Forouibensium agro iterum exoritur: Martia aqua postquam transit Fucinum lacum, quæ, vt idem 31, 3. autor est, in Tiburtina se rursus aperit: Timæus in campo Aquileiensi: Erastus in Argolica: Eurotas & Alpheus in Arcadia: quorum aqua commiscetur, & ad viginti stadia commune habent flumen, deinde condunt se in voraginem, atque Eurotas rursus emergit in Lacedæmoniorum agro, Alpheus in fontibus [leg. sinibus] Megalopoliūdis: quod in Arcadicis Pausanias memoria mandauit. In Asia vero Cadmus specu mergitur, non longe à Laodicæ: Pyramus in Ca-

taonia: